

Ősmeradványok, ásványok a Börzsönyben

Pectunculus pilosus Zebegényből

A tellúr felfedezése Nagyborzsönyhöz kötődik, itt találták a gyöngyöknek nevezett ásványt is, Csóváron gipszkristályra letek, Szokolya ismertését pedig az itt lévő opálnak is köszönheti. A Dunakanyar és a Börzsöny ásványait az őskor óta hasznosítják, és ez a térség az ősmaradványoknak is gazdag lelőhelye.

Az úgynevezett lajtamészakóban, elsősorban a Zebegényből északra lévő Bózsobi-bányában, rengeteg lelet került felszínre, például kagylómaradványok, és egy telepes korallokból álló mészkőpad is található ezen a környéken. Lajtamészakó található Szob, Letkés, Ipolytölgyes, Nagyborzsöny, Perőcsény és

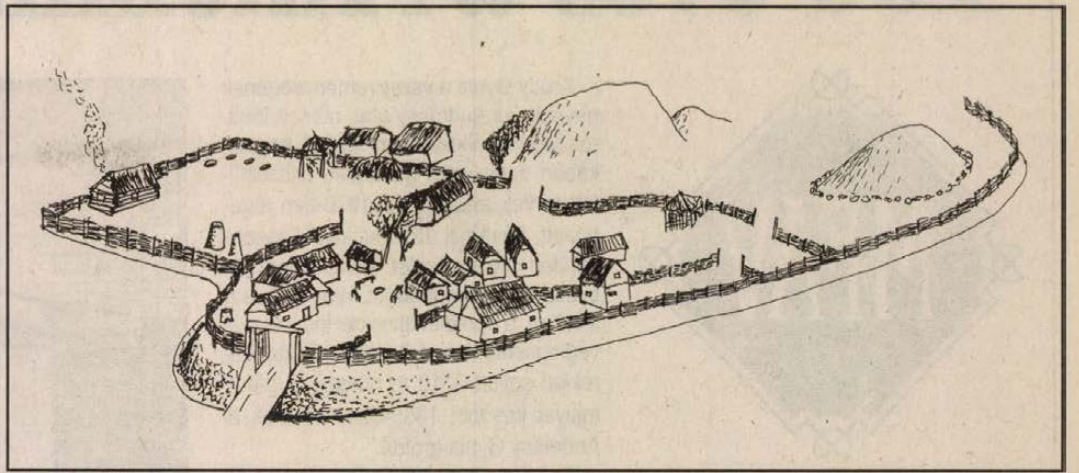
Bernecebaráti környékén is. Zebegény közelében találták a *Pectunculus pilosus*-t és a *Pecten*-megkövesedett kagylókat – is, amelyek a Dunakanyar ásványai-ból és ősmaradványaiból rendezett kiállítás talán legszebb darabjai. A Föld napja alkalmából, mint minden évben, a váci Katona Lajos Városi Könyvtár kiállítását rendezte, ezúttal a Magyar Állami Földtani Intézet által rendelkezésre bocsátott anyagból, abból a mintegy 200 ezer leletből, amelyet az 1869-ben alapított MÁFI a múzeumban őriz. A nagyrészt a Dunakanyar és a Börzsöny térségéből származó ásványokat, kövületeket, ősmaradványokat dr. Hála József geo-

lógus, az intézet tudományos főmunkatársa mutatta be, és a kiállításátogatók informálását segítik a földtani atlaszok vagy az a tábló, amely a Dunakanyar keletkezését mutatja be. De a legérdekesebb látványok minden bizonnyal a Börzsönyből származó mamutcsontok...

A Föld napja alkalmával jelentette be a Göncöl Alapítvány, hogy állandó ásvány-, kőzet- és ősmaradvány-kiállítást nyit a váci Göncöl-házban. Tizenhat tárlóban, negyven négyzetméteren mutatják be az alapítvány birtokában lévő leleteket és *Breuer Lászlónak*, a geológiai gyűjtemény vezetőjének kollekciját.

B. J.

A kincseket rejtő Matrica

A halomsírok melletti ősfalu ma még csak rajzon létezik

Matrica Százhalombatta római neve, ejtése „mátrika”. A kisgyermek persze azt hiszik, hogy a Matrica múzeumban matricagyűjteményeket láthatnak, és a felnőttek többsége sem tudta eddig, hogy a hely olyan kincseket és lehetőségeket rejt, amelyekért az ország és a világ bármely pontjáról érdemes oda látogatni.

A múzeumban ezúttal abból az alkalomból tartottak sajtótájékoztatót, hogy nyáron régészeti parkot nyitnak Százhalombattán.

Poroszlai Ildikó, a múzeum igazgatója és munkatársai bemutatják parkjuk agyagtérképét, a százhalombattai bronzkori területen feltárt, nyáron felépítendő ház makettjét és néhány őskori edényt és szerszámot.

A százhalomok a mai Németországától Itáliáig húzódnak, Európa nagy részét magába foglaló úgynevezett Hallstatti kultúra emlékeit őrzik. Olyan lelőhely, ahol együtt találhatók meg a vaskori élet, halál és természeti környezet nyomai. Százhalombattán ránk maradt egy kivételesen ép sáncsal ellátott vaskori földvár és egy óriási temető a halomsírokkal. A környék tele van őskori növényekkel, melyeknek begyűjtése és feldolgozása után rekonstruálhatóvá vált a kora beli flóra. A vaskori földvárban belül fennmaradt egy bronzkori földvár is.

A régészeti feltárások szenzációval szolgálták: az egyik halom faszerkezetű sírkamrája és az azt körülvevő gyűrű teljes ép-

ségében fennmaradt, ami egyedülálló Európában. A halmok fából készült sírkamrákat rejtnek a vaskorból. Ezekbe hordták be a halottak hamvait és az utávalónak szánt ételt és italt. Minél nagyobb a halom, annál gazdagabb lehetett a halott. Mostanában tárták fel az óriási, 115. számú halmot, és rengeteg ép edényt, máglyamaradványt, csontot találtak. A régészek nagy ámulatra a halmok teljesen épek voltak.

Nem véletlen, hogy sokan magukénak érezték az ügyet, és összefogtak, hogy megmentse a területet kincseivel együtt az utókor számára. A külön erre a célra 1989-ben létrejött Százhalom Alapítvány, a Matrica Múzeum és a városi önkormányzat együttműködésének köszönhető, hogy a park immár a megnyitás előtt áll, miután az önkormányzat megvette azt a három hektáros területet, ahol az öt legnagyobb halomsír áll. Összesen százhuszonkét halmot térképeztek fel, ma kilencvennyolc látható, ezek is folyamatosan pusztnak.

A legnagyobb költséget a halomrekonstrukció emésztí fel. Az önkormányzattól huszonöt milliót kaptak a munkákra. Jó lenne, ha a park önállóan fenntartaná magát, de ez még csak álom, a múzeum nagyon vár bármilyen anyagi vagy erkölcsi támogatást.

Egy sírkamra látványa önmagában nem elég érdekes a látogatóknak, ezért a múzeum munkatársai szeretnék bepillantást nyújtani az akkori életbe is.

Nemcsak leleteket mutatnak majd be, hanem történelmi skanzenként felelevenítik az őskor mindennapjait, ahol a látogató maga is részesévé válhat az eseményeknek. A halomsírok mellett egy rekonstruált őskori falu épül, amely végleges állapotában három külön egységben (neolitikum, vaskor és bronzkor) fogja bemutatni az őskor életét.

Már az idén nyáron egy vaskori boronaház, egy bronzkori sövényfalú tapasztott és egy döngölt falú agyagház várja majd a látogatókat, köztük munkagödörökkel, gabonatarlóval vermekkel, kemencékkel illetve egy őskori körülményeket idéző „büfével”, ahol rekonstruált agyagedényekből lehet inni, enni. A recepteket vegyileg elemzett őskori ételmaradványok alapján készítik. Törökországból szereztek egy ősi, nemesítetlen gabonafajtát, melyet ősszel elvetettek. A magvak kikelték, nyáron már aratnak is, korabeli munkaeszközök felhasználásával.

Július 29-én négy őskori életmódtábor indul, kettő a baltai iskolásoknak, egy a dunajvárosi, illetve a csepeli gyerekeknek. A diákok megismertetik az őskori életmódot, és betekintést nyerhetnek az ősi kemenceépítés, lepényűtés, agyagózás, ékszer- és csonteszközkészítés, szövés és fémöntés fortélyaiába.

A múzeum célja az, hogy a régészeti park egyrészt környezeti és kísérleti kutatóbázissá, másrészt oktatási-művelődési központtá váljon.

Hoch Gabriella

A nyelvet nem csupán köteleességből kell tanulni

Az idén immár a 30. alkalommal rendezik meg a Magyar nyelv hétét. A milicentenárium jegyében zajló eseménysorozat Pest megyei megnyitóját Százhalombattán tartotta TIT, amelyen *Benkő Lóránt* akadémikus „Anonymus nyelve” című előadása hangzott el.

A megnyitónak a százhalombattai Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola adott otthont. A rendezvénysorozat kétszerelesen kerek évforduló jegyében zajlik, hiszen harminc éve fogott össze a TIT és az Anyanyelv-ápolók Szövésége, hogy évente felhívják a figyelmet a helytelen nyelvhasználatra, az ifjúsági és sajtónyelv problémáira. Másfelől idén a magyar nyelv is 1100 éves évfordulóját ünnepli, ezért helyet kapnak nyelvtörténeti témák is.

Lázár Tibor, a rendezvény fő-

védnöke megnyitójában a nyelvet a nemzeti hovatartozás kifejezésének nevezte:

– Nyelvünket nem csupán köteleességből kell szeretni, mivel az a nemzet közösségéhez fűz bennünket – hangsúlyozta.

Benkő Lóránt előadásának témáját a helyszín ihlette. Anonymus az első, aki Százhalombattát említi: a latin Centum Montes, „száz halom” néven írja Árpád hadainak egyik szálláshelyét. A „halmok” sírdombokat jelentenek.

A Magyar Nyelv Hete keretében Vácott, Cegléden, Nagykőrösön és környékükön 58 előadás hangzik el. A legtöbb Pest megyei oktatási intézményben helyesírási és szépírási versenyt rendeznek. A megyei rendezvénysorozat május 4-éig tart.

Mehlhofer Tamás

Parképitők Pomázon Hintára gyűjtenek

Kétnapos parképitő tábort szervezett a pomázi művelődési ház április 20–21-én *Duró Imre* vezetésével. A bentlakásos táborban Pomázról és a környék iskoláiból mintegy 150 tanuló töltötte hasznosan a két napot. Árkot ástak, facsemetéket, cserjéket ültettek, s a művelődési ház környékét fűvesítették. A fákat a helyi polgárok adományozták, s kertészek irányították a gyerekek fásítási akcióját. Este táborozás és zeneszó mellett kanalazták a bográcsgyűlést. „Ha a felnőtteknek nem megy, a gyerekeknek igen” mottóval elhatározták, hogy pénzt gyűjtenek, és a frissen kialakított játszótérre játékokat, hintákat vásárolnak a Pilisi Parkerdő Rt.-től. Az ehhez szükséges 100 ezer forintot a Családi, Kismama- és Tiniklub pályázza meg, segítséget kérve a Pomázért Ifjúsági és Sportalapítványtól.

T. I.

Nagykátai Kenderhalom

Ma 17 órakor nyílik Nagykatán, a Városi Könyvtár kiállítótermében a Mátray Gábor Általános Iskola történelem és honismeret szakkörének kiállítása „Kenderhalom, Árpádok települése Nagykatá határában” címmel.

A kiállítást *Tari Edit*, a ceglédi Kossuth múzeum munkatársa nyitja meg előadásával.

Szaktekintélyek a tehetségről

Bár már hagyomány, hogy Nagykoröson áprilisban szakmai napon találkoznak a város pedagógusai, az idén mégis kicsit eltért a rendezvény az eddigiektől. Most ugyanis nem a fiatal generáció volt jelen, hanem a szaktekintélyek mondták el tapasztalataikat, illetve legújabb információikat.

A tanácskozás kezdetén a város alpolgármestere a Pedagógiai Szolgálatért emlékérmel

adta át a nyugdíjba vonuló *Padányi Vilmosné* óvónőnek, aki majd negyvenéves munkájával érdemelte ki a kitüntetést. A pedagógiai nap előadója, *dr. Balogh László*, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezetője az oktatás aktuális kérdéséről, a tehetség gondozásáról beszélt. A szekcióüléseken a test- és mozgáskultúráról, a matematikai tehetség kibontásáról esett szó.

G. E.

Jó hírű iskola az ország közepén

A garnizon ajándéka a pusztavacsi diákoknak

Pusztavacs ugyan az ország geometriai középpontja, de nem a világ közepe. Ezért némi kétkedéssel hallgattam egy pusztavacsi szülő dicsekvését, miszerint nekik olyan iskolájuk van, ahová más faluból is átjárnak a gyerekek tanulni.

Gelle Ferencné igazgató szíven, szinte restelkedve bevallja: igaz, máshonnan is járnak át gyerekek hozzájuk.

Ami a pusztavacsi iskola fel-futását illeti, abban országhíressége van a néhány éve létrehozott Pusztavacs az Iskolás Gyermekért Alapítványnak, s ezen belül a pusztavacsi katonai garnizon parancsnokának, *Czikó László* alezredesnek, no meg a helyi vállalkozóknak. *Czikó „apuka”* HM-hozzájárulással a közelmúltban ajándékozott az iskolának tizenöt IBM

XT 286-os számítógépet, amelyek ha nem is a legkorszerűbb masinák, arra nagyon is jók, hogy általuk kapjanak izelítőt az informatika világából a Coburg-cselédek dedunokái.

A HM jóvoltából mást is kapott az iskola. Leszelejtezett irodagépeket. Ezek képezték az alapját a tavaly beindított gyors- és gépiró szakkörnek. Gellénél is a technika oktatást irányító *Szalontai Bélától* tudtam meg, hogy az iskola rendkívül nagy hangsúlyt fektet a gyakorlati dolgok oktatására. Kötelező tananyagként – természetesen választva – mezőgazdaságot, kertészetet, háztartást, sütés-főzést tanulnak a gyerekek. Ehhez jön ösztől az informatika és számítógép kezelés.

Szintén újdonság a március

15-én felavatott iskolarádió, amely a helyi vállalkozók ajándéka, hetente kétszer önálló műsort sugároz, s amely fogható minden osztályban.

Gellén az utóbbi tíz-tizenöt év végzőseinek helyzetét sorolja: negyven százalék máshová jár dolgozni, ugyanennyi helyben boldogul, s mintegy húsz százalék előbb vagy utóbb elköltözik. Am az egész községre érvényes statisztika azt mutatja, hogy egyre többen költöznek vissza. Ennek elsősorban az az oka, hogy elkészült a szinte teljes körű az infrastruktúra. Csatornázáson kívül minden van: víz, villany, telefon. Egy olyan községben, mely harminc évvel ezelőtt néhány cselédházból, egy templomból, a községházából s a tanyasi iskolából állt.

M. M. Gy.

Hernádi vetélkedők

Hernádon a milicentenárium rendezvények sorát az általános iskolák történelmi vetélkedője nyitja, amelyet Pusztavacs, Hernád, Újhartyán és Újlengyel közös lapja, a 4 Falu szerkesztősége hirdetett meg április 27-ére.

Zsirosné Pallaga Mária kultúrház-igazgató elmondta, hogy a rendező-szervező gárda egy, az általános iskolások színvonalának megfelelő, átfogó témakört állított össze,

amely a honfoglalástól az Árpád-házi királyok kihalásáig tekint át a magyar történelmet. Ebből kell írásban és szóban megvívniuk egymással a négy község történelmi iránt fogékony diákjainak, de a térség és a szülőföld helytörténetét is számon kéri a zsűri.

Egy iskola hat fővel nevezhet. A jeles napon sok vendéget várnak Hernádra. Az értékes díjakat a helyi önkormányzat ajánlotta fel.

A Föld napja Budakeszin

Budakeszin az Erkel Ferenc Művelődési Központ szervezte a Föld napjának programját.

Muzslai Edina, a művelődési központ munkatársa elmondta, hogy elsősorban a helybéli általános iskolásoknak és gimnazistáknak szerveztek műsorokat, bemutató rendezvényeket. Nagy sikert aratott *Zsarnóczay István* pátyi laboráns ásvány- és kőzetkiállítás, aki egy-egy leletről történeteket is mesélt a gyerekeknek.

Nédert Norbert népi iparművész Malomjáték, avagy a víz

körforgása címmel tartott előadást. Nagy sikere volt *Tóth Gábor* madarász madár- és kismélső-bemutatójának.

A budakeszi régió készültek a környezetvédelmi napra. Szemétygyűjtési akciót szerveztek, de nem nagy sikerrel. A Föld napja rendezvényen 650-700 diák vett részt. A hagyományos madarász és fák napját idén is a Vadasparkban szervezi meg a Medosz, melyhez a budakeszi általános iskolások is csatlakoznak.

T. I.

HIHETETLEN!

ŐRIZZE MEG HÜVÖS NYUGALMÁT!

A KIA SEPHIA MOST LÉGKONDITIONÁLÓVAL EGYÜTT CSAK 1 899 000 FT.*

Az új négyajtós, komfortos KIA Sephia most hihetetlenül olcsó áron kapható. És hogy Ön az izgatón alacsony ár ellenére is megőrizze hűvös nyugalmát, arról a beépített légkondicionáló gondoskodik.

*SLX/KLÍMA MOST AKCIÓS ÁRON, KAMATMENTES RÉSZLETRE IS

KMH 1194 Bp., HOFHERR A. U. 38-40. TEL.: 282-6566, FAX: 282-9767 • AUTO FOCUS GM Bp., XV. M3 12. KM TEL./FAX: 160-1270, 160-2559 • AUTO ÓBUDA Kft. 1037 Bp., VORÓSVÁRI U. 123. TEL./FAX: 168-9620, 06-60 322-689 • LAKIHEGY Kft. 2315 SZIGETSZENTMIKLÓS-LAKIHEGY, LAKIHEGYI U. 72. TEL./FAX: 06 24 368-781 • PROFIT BT. Bp., 1131 REITTER FERENC U. 164. TEL./FAX: 129-6087 • SZABÓ GÉZA 1163 Bp., BATSÁNYI J. U. 47. TEL.: 403-0499, FAX: 403-0212

HIHETETLEN, de mégis KIA